

17 - 19 AĞUSTOS 2007
ULUDAĞ - BURSA

10. ULUSAL GÖKYÜZÜ GÖZLEM ŞENLİĞİ

Amatör gökbilimcilerin heyecanla bekledikleri TÜBİTAK 10. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği'ni, yaklaşık 500 kişinin katılımıyla gerçekleştirdik. Amacı, gökyüzüne ilgi duyan herkesi amatör ve profesyonel gökbilimcilerle buluşturmak, onlara gökbilimle ve gökyüzü gözlemciliğiyle ilgili çeşitli bilgiler vermek, gökyüzü gözlemleri yaptırmak olan şenliği bu yıl her zamankinden farklı olarak Bursa Uludağ'da yaptık.

Geçmiş şenliklerin biri hariç tümü TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi'nin yer aldığı Antalya Saklıkent'te yapıldı. 10. yılında, Gökyüzü Gözlem Şenliği'ne gelecek katılımcılarımızı daha iyi koşullarda ağırlayabilmek; bunun yanı sıra yıllardır şenliğimize katılan gökyüzü tutkunları için de bir yenilik olması bakımından, yer değişikliği yap-

tık. Bursa Uludağ'da yer alan ve çok sayıda katılımcıyı ağırlayabilecek kapasitedeki Kartanesi Otel'i, gökyüzü gözlemleri için uygun koşullara sahip olması nedeniyle seçtik.

10. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği, 17 Ağustos Cuma günü, öğleden sonra başladı. Açılışın ardından katılımcılara gökbilim, gökyüzü ve gökyü-

zü gözlemciliğiyle ilgili genel bilgiler; ardından teleskoplar ve teleskop yapımı, gökyüzü fotoğrafçılığı konularında bilgiler verildi. Bu konulara öncelik verilmesinin nedeni, gece başlayacak olan atölye çalışmalarınıdır.

Şenliğin ilk gecesi, gökyüzü gözlemlerine geçmeden önce "Yer Kaç Saatte Dönüyor?" adlı atölye çalışması

Gözlemler gece-gündüz sürdü. Geceleri, gökadalalar, bulutsular, yıldız kümeleri ve çift yıldızlar gibi gök cisimlerine bakılırken, gündüzleri de Güneş gözlemleri yapıldı.

Deniz Çiğdem

başlatıldı. Bu deney için, teleskoplardan biri doğu ufku üzerinde bir yıldıza çevrildi ve teleskop olduğu yere sabitlendi. Bir gün boyunca, teleskop hiç yerinden oynatılmadı ve ertesi gün, yani şenliğin ikinci günü aynı sralarda yıldızın teleskopun görüş alanına girmesi beklendi. Teleskop'tan alınan görüntü bir kamera ve projektör yardımıyla perdeye düşürüldü. Yıldız, pek de beklenmediği gibi beklenenden birkaç dakika önce, yaklaşık 23 saat 56 dakika sonra yeniden aynı konumdan geçti.

Yıldızların gökyüzündeki hareketi, Dünya'nın eksenini çevresindeki dönüşüne bağlıdır. Bu nedenle, yeri işaretlenen bir yıldızın, gezegenimiz bir tam

tur attıktan sonra yine aynı yerde olması beklenir. Bu şekilde, Dünya'nın kaç saatte döndüğü de hesaplanabilir. Ancak, ölçülen zaman, alışkın olduğumuz 24 saatlik "gün" tanımına pek de uymuyor. İşte bunun nedeni, şenlikte katılımcılara heyecanla izlenen bir atölye çalışmasında, uygulamalı olarak anlatılmış oldu.

Yine şenliğin ilk günü, "Teleskop Aynası Yapımı" atölyesi başladı. Teleskop yapımı konusunda çalışan ve bu konuda oldukça deneyim kazanmış olan ATM Türk topluluğu, katılımcılara bir teleskop aynasının nasıl yapılacağını uygulamalı olarak gösterdi. Katılımcılar, 15'er cm çapında üç farklı cam bloğu, aşındırdılar. Bununla da

kalmayıp camlar cilalandı ve kaplamaya hazır hale getirildi. Atölye boyunca, yalnızca cam aşındırmakla kalınmayıp, ayna yapımının son aşamalarından biri olan kaplamanın (gümüşle kaplama yöntemi) nasıl yapılacağı da yine bu atölyede uygulamalı olarak gösterildi. Böylece, teleskop yapımının temel unsurlarından biri olan ayna yapımının o kadar zor olmadığını, teleskop sahibi olmak için mutlaka hazır satın almak gerekmediğini katılımcılara göstermiş oldular.

Artık, amatör teleskop yapımcıları kendi yapmış oldukları teleskopları da şenliklere getiriyorlar. Gözlem şenlikleri bu haliyle artık amatör gökbilimciliğin gelişmiş olduğu ülkelerde düzenlenen yıldız partilerini aratmayacak duruma geldi.

"Yer Kaç Saatte Dönüyor?" adlı atölyenin ardından, çıplak gözle yıldızların ve takımyıldızların tanıtılacağı gözlemler başladı. Uzmanlar eşliğinde yapılan gökyüzü gözlemleri gece yarısına kadar sürdü. Katılımcıların bir sonraki günün yoğun programına yorgun başlamamaları için programı çok geç olmadan bitirdik.

Şenliğin ikinci günü, Uludağ Milli Parkı ve Bursa Çevresinin Tanıtımı'yla başladı. Bunun ardından program, yine gökyüzü ve gökbilimle ilgili, popüler düzeyde verilen seminerlerle sürdü. Güneş Sistemi, Radyo Astronomi, Evrenin Evrimi, Yıldızlar, Güneş-Dışı Gezegenler, Karadelikler, Karanlık Madde - Karanlık Enerji ve Türkiye'de Gökbilim Çalışmaları ve başka birtakım konularda katılımcılara görsel yönü ağırlıklı sunumlar yapıldı.

Aynı gün, teleskop yapımı atölyesi devam etti. Bunun yanı sıra, gün boyunca yapılan atölye çalışmaları arasında, teleskopların nasıl çalıştığını anlatan "Şeffaf Aletler", radyo astro-

18 Ağustos akşamı, Uluslararası Uzay İstasyonu ve ona kenetlenmiş durumda bulunan Endeavour Uzay Mekiği şenlik alanından gözlemlendi. Uzay istasyonu ve uzay mekiği, Dünya'nın gölgesine girene kadar yaklaşık 3 dakika süresince görülebildi.

Çeşitli eğlenceli oyunlardan ve etkinliklerden oluşan “Çocuklar İçin Gökbilim Atölyeleri” ve “Model Roket Yapımı”na çocuklar büyük ilgi gösterdiler.

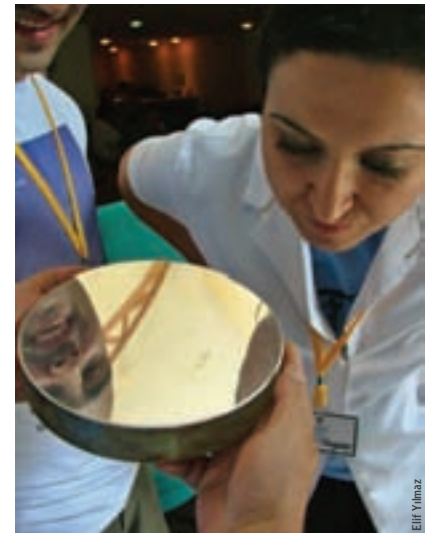
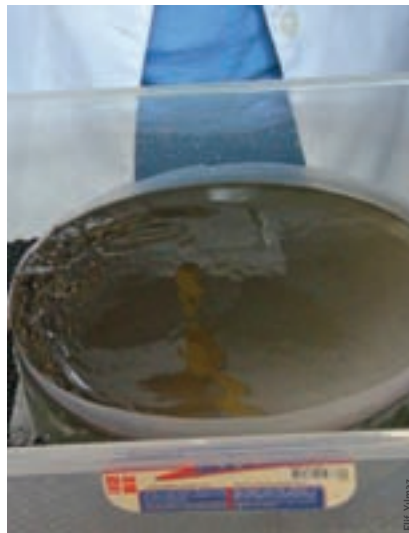
nominin basit bir çanakla bile yapılabileceğini gösteren “Radyo Teleskop Yapımı”; çeşitli eğlenceli oyunlardan ve etkinliklerden oluşan “Çocuklar İçin Gökbilim Atölyeleri”; “Model Roket Yapımı”; Güneş filtresi takılmış teleskoplarla yapılan “Güneş Gözlemleri”; gökyüzü fotoğrafları çekimini ve onların nasıl işleneceğini gösteren uy-

gulamalı “Gökyüzü Fotoğrafçılığı” atölyeleri yer alıyordu.

Şenliğin ikinci günü akşamı, teleskoplu gözlemler yapıldı. Teleskoplar öncelikle erken saatlerde batan Ay ve Jüpiter’e çevrildi. Gözlemler sabah saatlerine kadar sürdü ve katılımcılara 20 cm ve 35 cm çaplı teleskoplarla Mars, gökadalalar, bulutsular, yıldız kü-

meleri ve çift yıldızlar gibi çeşitli gökcisimleri gösterildi.

Bu gecenin en önemli sürprizi, Uluslararası Uzay İstasyonu ve ona kenetlenmiş durumda bulunan Endeavour Uzay Mekiği’nin geçişiydi. Alacakaranlığın bitimine yakın gerçekleşen bu olay, İstasyonun en parlak görünümünden biriydi. Uzay İstasyo-

Şenlikte, katılımcılara bir teleskop aynasının nasıl yapılacağını uygulamalı olarak gösterildi. Katılımcılar, 15’er cm çapında üç farklı cam bloğu, aşındırdılar. Ardından, camlar cilalandı ve kaplamaya hazır hale getirildi. Atölye boyunca, yalnızca cam aşındırmakla kalınmayıp, ayna yapımının son aşamalarından biri olan kaplamanın nasıl yapılacağı da yine bu atölyede uygulamalı olarak gösterildi.

19 Ağustos Pazar akşamı Bursa kent merkezinde düzenlediğimiz halka açık gözlemede, yüzlerce kişiye Ay ve Jüpiter gözlemleri yaptırıldı.

nu ve uzay mekiği, Dünya'nın gölgesine girene kadar yaklaşık 3 dakika süresince gözlenebildi.

Uluslararası Uzay İstasyonu ve Endeavour'un Bursa üzerinden bir sonraki geçişi şenliğin bitiminden bir gün sonra gerçekleşti. Bu sefer, durum çok daha etkileyiciydi. Çünkü, istasyon ve ondan kısa bir süre önce ayrılmış olan mekik, arka arkaya çok parlak iki nokta şeklinde gökyüzünü boydan boya kat ettiler. Bu olay şenliğe denk gelmedi ancak, henüz şenlik alanında ayrılmamış olan bizler bu geçişi hayranlıkla izledik.

Şenliğin son günü olan 19 Ağustos Pazar günü, şenlik boyunca yapılan atölye çalışmalarının sonuçları paylaşıldı. Sonrasında, şenlikte çekilen fotoğraflardan oluşan bir gösterinin ardından kapanış yapıldı ve şenlik sona erdi.

10. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği sona erdikten sonra, 19 Ağustos Pazar akşamı teleskoplarımızla birlikte Bursa kent merkezine gittik ve burada halka açık bir gözlem düzenledik. Gözleme katılan yüzlerce kişiye Ay ve Jüpiter gözlemleri yaptırıldı.

Şenliğimize 10 yıldır eksiksiz katkı

lan Prof. Dr. Zeynel Tunca ve onun gibi şenliğimize yıllardır çok önemli katkıları bulunan Prof. Dr. Dursun Koçer, Prof. Dr. Zeki Aslan, Prof. Dr. Ethem Derman, Dr. Tuncay Özışık ve uzman gözlemcilere; ayrıca şenliğe çok önemli katkılarda bulunan ATM Türk Topluluğu ve Bursa Kapela Grubu'na, şenliğin sorunsuz bir şekilde gerçekleşmesi için çalışan Kartanesi Otel çalışanlarına teşekkürlerimizi sunuyoruz. Gelecek etkinliklerde de yıldızların altında buluşmak dileğiyle...

Alp Akoğlu

